

Nuorttanaaste

Kristalaš mano bladde

»Gæca mon boadam farga.«

»Leket maidai digis garvvasak.«

No. 6.

Juni manost 1901

3^{ad} jakkodak.

Okta bibbala uce- mus sanin.

Lasi oudeb nummari

Dat boddo, man siste don dal ælak læ du. Don ik dieðe, vela go don ceneb boidid oažok. Ovta dimo dam rajest satak don læk dam baikest, gost jorggalus šat i læk vejolaš. Alma læk don gullam — ja daidak vel oaidnamge, atte muttomak læk gæcëam balga ala jabmen, ærak fast læk gävnum kontorainæsek jabmen ja fast ærak barggobaikencesekek, stoboin ja vaika. gost. Læko don visses dam ala, atte jabmen duge ragjai farga i olle? Gost læ dust girje dam ala, atte don galgak ittači ællet? Mutto go don dam ik dieðe, igo dat dalle læk hirbmoš geppismielalaš gævatus, atte don hældadak jorggalusa ittači? Igo læk du jamemættom siello dudnji divrasæbbo? Jos avvir ik ane sielostak, de læk don dalle okta jalla.

Mutto jos mi vela navtge jurdašep, atte don oudamærka diti dieðasiik aldak læme vela muttom jagek ællet; livčikgo don dalle visses dam ala, ette Ibmela vuoiḡna ain dugjoši du vaimost? I oktage mate Kristust hærram gočëot alma Bassevuoiḡataga. Kristus cælkka: „I oktage mate boattet mu lusa, æreppo Ačëe, gutte læ mu vuolgam, oažžo gæssset su? Joh. 6,44.

Lægo don visses dam ala, atte Hærra gæsem ja ravkam arbmo alelassi galgga du muosetuttet? Lækgo don visses dam ala, atte Ibmel vuoiḡna du gærde i šadda guoð-

ðet, nuftgo Savlusin dagai? Jos Ibmel vuoiḡna du guoðda, de ik satte don duottavuodast jorggalusa dakkat. Mutto jos don vel oudeb munest dieðasiikge, ik dušše dam, atte don manga jage galgak ællet, mutto maidai, atte Ibmel su bargost du vaimo alde galgaši adnet gukka ain — gidda maḡemuš boddo ragjai, mænnoðifčëkgo don visaset, jos don damditi hælbadičëk jorggalusa. Dat aigge man siste don ælak, læ arbmo-aigge, ja don ferttik dam aigest vuostaivalddet Ibmel arbmo Kristus siste ja suddoi anddagassi addujume mutto dat sëmma arbmo galgga maidai, maḡnel go dat du læ oððasisist riegadatam bassen dakkat du ja garvesen dakkat du alme varast Dat olmuš, gutte maḡned oskoi boatta, vissaset gal oažžo dam sëmma arbmo-balka, go dat, gutte arad aigest jorggalusa dakka; sust læ gal dat sëmma vuoiḡadvuotta albmai dam oskost oamastuvum Kristusa vanhurskesvuoða bokte, go dam olbmust, gutte gukka læ duotta kristalašvuodast vagjolam; mutto son i matenuft burist audogasvuoda navdašet, damditi go son uceeb læ soattam suddo vuostai ja uceb aige rusa læ guoddam, ja bassendakujume gæino alde læ son uceeb soattam. Jurdas siello! Juokke boevve, mi vassa, læ spillejuvvum dust, nuft gukka go don sorotes dilest læk, vaiko don vel maḡnel šaddasiikge Ibmel mannan. Mutto maidai nubbe dafhost spillijuvvu aigge. Dast i læk nokka, atte don galgak aige adnet du ječad gærggadet agalašvutti, don galgak maidai avken læt æraidi, daggobokte atte barg-

gat Hærra vinegardest. Dust sattek læk manak ja balvvalægjek. Daidi galgašik don læt pappā; Dak galgašegje du bokte bestujuvvut. Sani ja ouddamærkai bokte galgašik don læt sin oapestægje almai. Daihe jos don ik læk dam dilest, atte dust læk manak ja balvvalægjek, de læk don almage okta latto bærrāšest. ja don berrešek loet čuovgan æraidi du dalo olbmuidak ja grannaidak gaskast; Don dieđak, atte mangas sist læk jorggalusataga ællemen. Jos don jorggalusa dagašik, de dat dugjoši maidai sin ala, ja Ibmel arbmo bokte šadgašik don gaskaoabmen ærai bestujubmai; Mutto nuft gukka go don balvvalak suddo, de valddek ærak dust ouddamærka. Go suddogas morrana ja oskoi boatta Kristus ala, algga son halo adnet barggat æraid bestujume ala, vai maidai ærak dam sæmma rafhe muosatifiči, maid son ješ navddaša, ja dalle gatta son, atte son nuft gukka læ joavddelassan čuožžom maielme čiljost, man son dal dadde halidifiči ruoktot oastet dam vassam aige jos lifi vejolaš, vai son Ibmel armo bokte æmbo ožžoši dugjot lagamužžaides bestujume ala- Damditi berre dat jurda, atte Ibmel du darbaša su vinegardestes, sojatet du jorggalussi.

Lasetuvvu

Vahaš mastge.

Dat odđa vaivašlaka.

Vuostas januar rajest dam jage læp mi ožžom odđa vaivašlaga, man oaiivgappalagaid juokke raves olmuš berre dovddat.

Vuostas kapitalest vuostas § čuogja navt: Juokkehaš, gæst i læk obmudak ælatussi daihe dalkasidi ja dikšomi buocedilest, ja gutte i vœje fidnit aldsesis dam, mi darbašlaš læ, ja gæst i læk oktage, gutte i læk gædnegas su æletet ja satta su væketet, galgga, jos darbaš i æra lakai gæpeduvvu, dam muddoi ja dam lakai, maid vaivašstivrre vuogasen gavdna, oažžot dar-

bašlaš væke dam oktašas vaivaškasast.

Dam vœke, maid guttege dam lakai læ ožžom ješječas oudast dam 15ad jage mannel daihe naitusguoimes daihe manas oudast, oažžo vaivašstivrre sust fast ruoktot gaibedet.

§ 2 mærred, gæk læk gædnegasak guim guimidæsek æletet. Dak læk: Vuostačedin naitusguoimek, nuft gukka go naitusvotta vela ain famost læ. Nubbadassi vanhemak ja manak, almaken nuft, atte manak, gæi vanhemak æva læk naittalam goabbag guiminæsga, aivestassi læk gædnegasak ædnesek æletet.

§ 3 mærred, atte jos guttege læ gædnegas darbašægje fulkid æletet, de sust, jos laka ja vaivašstivrre dam mieđet, læ loppe sin dallošis valddet ja sin æletet nuftgo lattoid su bærrāšestes, nuft gukka go son singuim burist mænnod. Jos dat, gœn son læ gædnegas æletet, læ naittalam, ja sust i læk æletam-gædnegasvuotta dam nubbe naitusguoime dafhost, de vœkke galgga dalo olgobælde (dat læ: æra baikest, namallassi naitusguimi orromsajest) addujuvvut, jos i vuokkasæbbun gavdna goabbašagaid naitusguimid lusas valddet.

§ 4 mærred, atte balvvalægjek buocedilest æletuvvujek ja diedostge dikšujuvvujek isedest. Dat iseda gædnegasvuotta hæitta, jos guttege juo balvvalusas algadettes buoccamen læ, ja maidai, jos son buocca fastes nuoskevuoda davda daihe fertte buoccevisui sadijuvvut. Ised i læk gædnegas doaktarvæke ige dalkkasid makset. Dat gædnegasvuotta balvvalægji dafhost hæitta, jos buocalvas gukkeb go 4 vakko bista.

§ 5 mærred, atte jos olmuš, gutte læ gædnegas nubbe æletet, i doaimat dam su gædnegasvuodas daihe dam mendo fuolamættoset doaimat, de vaivašstivrre oažžo bagjelasas valddet morraš darbašægje oudast ja gaibedet golatusaid dasa ruoktot dam olbmust, gutte galgga su æletet, jos son vægja makset alma ješ šaddakættai

hættai

§ 7 mielde oažžo buok daggar vœkke, mi § 1 — mielde læ addujuvvum, fast sisa-gaibeduvvut panttim čađa, jos amtmanne nuft mærred.

§ 8 mielde galgga juokkehaš, gutte ješječas, naitusguoimes daihe manas oudast, gutte læ nuorab go 15 jage, oažžo vœkke vaivaškasast, læt vaivašstivre bærraigœččam vuolde, ja i son oažo ješ dakkat obmodagaidesguim, maid datto. Jos ouddamærka diti nubbe olmuš læ sudnji ruđaid vegolaš, de vaivašstivre oažžo daid sisagaibedet makson vœke oudast.

Dat, maid muttom vaivaš dušše adnoi læ ožžom, (ouddamærka diti vadnas), bisso vaivašstivre obmudakkan.

Kap. 2, § 10 mærred, atte jos guttege vaivašvœke darbašæžža, de son oažžo dam bivddet dam vaivaškommuna vaivašstivrest, gost son aitto dalle læ, (I dat daganabbo dalle maidege, atte son i læk asamen dam kommunast). Dat vaivašstivre galgga dalle, jos darbašlažžan gavnada, vœketet su ja dasto oažžot guokte goalmadasa vœkest fast ruoktot su assambaike vaivašstivrest.

§ 11 mærred, atte jos olmuš i læk hæitekaettai (ovta manost) 2 jage čađa assam ovta kommunast alma oažžokættai vaivasvœke, de son i læk vela vaivašlaga mielde fidnim aldsesis sidavuoiggadvuoda (darogilli hjemstavnsret) dobbe Suobmelážain ja æra olggo-ædnam olbmuiŋ gaibeduvvu dasa vela, atte sist læ Darolaš statborgar-girje daihe atte si læk Norgast rieggadam mi kommunaid galgga vimag makset dam vaivašvœke, mi læ addujuvvum, dat orro dast gost olbmust læ su sida-vuoiggadvuotta.

§ 19 sistesdoalla dam vœgjelis mærradusa, atte juokkehaš, gutte nubbe vaivaškomunast nubbai sirdda, galgga mieldes buoktet daihe skappot duodaštusgirje dam vaivaškommuna politimæstarest daihe lensmannest, gost son sirddam læ, ja dat girje

galgga sistes doallat su ja ooba su bærraša nama, age, rieggadambaikke, ællemdile, j. n. v. Dam girje galgga son 6 vakko sisa, maŋnelgo nubbe vaivaškommunuai læ boattam, poletimæstari dahe lensmannai čajetet. Dat, gæn dalost daggar sisasirddam olmuš orromen læ, galgga dam politimæstari 48 dimo sisa daihe lensmannai 14 bæive sisa dietevassi addet. Jos daggar sisasirddem i aige bale diedetuvvu, de ašalaš sakkotalla 2 kruvna rajest — 20 kruvna ragjai.

Dak læk dam ođđa laga oaivve-stukak.

Buok vaivaškommunak læk dal jukujuvvum vaivaškredsaidi. Juokke vaivaškredsast læ okta vaivašgœčče, gæn gædnegasvuotta læ morraša adnet buok darbašegji oudast dam kredsast. Jos don nabo dalle hættai šaddak ja dust i læk æra radde go vaivaškasast vœke anotet, de oca dam kredsa vaivašgœčče, gost don læk orromen ja šon læ gædnegas du vœketet, jos son dam darbašlažžan adna. Jos guttege du dalost buocamen læ, nuft atte darbašuvvu doaktara viežžat daihe dalkkasid oažžot, mutto i olinge læt, maina makset, de oca valvašgœčče, ja don oažok sikke doaktara ja dalkasid. Ik don darbaš jabmet ik nælggal ige dainago i læk varre doaktara viežžat. Jos duotta hætte læ, dalle vaivaskassa læ gædnegas du vœketet. Aito dam varast mist læ valvaškassa. Mutto dat læ duotta: Vaivaskassa berre læt dat maŋemus hætte-suogje. Æska dalle go æra radde i gavdnujuvvu, ja go vanhemak daihe manak æi væje du vœketet. æska dalle don berrik vaivašvœke anotet. Dastgo vaivaškassavœke mielde čuovvo alo muttomlagas hæppad, mi i læk havske. Go olmuš vaivašvœke oažžo, de son i šat læk su ječas hærra. I oažžo šat raddit, nuftgo ješ datto su obmudagaides bagjel; i biso šat radalažžan vela manaidesge bagjel davja vaivašstivre valdda daid sust erit, jos son daid i væje ješ æletet. Vela stemmivuoiggadvuodas olmuš davjemusta lap-

pa, go vaivašvæke oažžo. Ja dasa vela dat, maid mi læp ožžom, fertte ruoktot maksujuvvut, jos dasto mañnel varre dasa šadda. Damditi læ buok huoremus, nuft gukka go mi mattep ječa birggit min bæivalaš barggomek bokte alma daggar væketa.

Sami Usteb

Nuorttanaste lokkidi.

sisasaddejuvvun

Nuftgo juokke Nuorttanaste lokke dietta, læm mon min ueca blađaš viggam bidget juokke Sabmelažži, goen mon læm daivvam mutto im læk ožžom olbmuid dam doalat, ja læm maidai davja čallam brævaid dam min blađaid, ja go oainam atte man fuollamættosak sabmelažžak læk gielasak bagjasdollatusa harrai, de aigom vel ovta gærde ravvit min ječaidæmek naššon olbmuid: Gæččaleket juokke Nuorttanaste lokki valddet sikke Nuorttanaste ja Sami Usteb amas daina guftin bladın gævat nuftgo. Muittalægjin gævai 26 jage dast oudal. Mon læm breva ožžom Sami Usteb olgusaddest, mast son dagja, atte jos lokket æi lassan, de Sami Usteb hæitta olgusboattemest go dat jakke nokka. De gæččalekop mi viššalet doallat dam guokte blađe amasga dak hæittet boattemest. Min rikast læk gaskal 18000 ja 20000 Sabmelažak, de uccemusad galgašegje læt 1000 lokkik goabbag blađest, dam vuostai go dal læ dušše 350 ja 250. Darolažain læ 200 arvo avis-sortak ja lika læ muttomın daina gidda 200,000 lokke, vaiko blađe maksa 5 kruvna jagest. — Jurdašekop, mist læ dušše guokte blađe ja æige læk æmbgo 500 daihe 600 lokkik oktibuok. Doivvodedin, atte sikke Nuorttanaste ja Sami Usteb dastmañnas oažžoba æmbo lokkid ja oudanceva dego daro blađik, hœitam dam have.

Lavvonjargast 8 — 6 — 1901

Henrik A. Henriksen.

Alet čuovo ouddamærka!

Varritus hanesvuoda vuostai.

Dam jage 1899 buoccai ovta bagjeolbmust akka. Sust læi gietta bottanam, son šaddai hægjo ja fertti dolvvujuvvut Čaccesulloi muttom dalkastægje lusa. Su boadnja læi mielde ja manai gavppugi; mutto akka šaddai baccet dokko dalkastægje lusa, ja boadnja macai ruoktot fast. Mutto son guođdeli akas dam amas gavpugi niestetaga ja ruđataga. Na moft dal birge nisson rieppo? Moadde bæive dast mañnel fidna nubbe æra bagjeolmai gavppugest bierggo-gavpest ja oaidna bam nisson riebo go dušše su čuvuda, ja gadnjalak Čalmin golgget son jærra mi læ hæten go orot læme nuft slunde. Na de gæččet nisson rieppo: »Ikgo læk nuft buorre atte lonek mudnji kr 5,00.« Na manne im lone, ja de loni 5 kruvna, gal son arvedi, moft læ, go loana bivdda nisson, ja veji gal maid jurdašam, atte go son lone i daide ruoktot oažžot; mutto i son dast fuolam maidege jos vel i oažžoge loana, bærrer son væketa dam hædalaža. Son læi oskolaš olmuš; son diđi, atte obmudak gal lifči valljogasad, sikke rutta ja æra obmudak nissonest; mutto boadnja hanesvuoda gæččeld šadda son almage hæde gillat. Im jakke mon gallas gavduot Fiumarkost nuft hadnas go dat olmai. Sust læk 3 mana ja okta læ jabman. Hærra dietta, moft læžža mannam. Gal vægja læt dasage dat fastes suddo — hanesvuotta aššen.

Ruttahanesuotta læ ruotas buok bahai.

Rakis lokke, varot ječad hanesvuodast nuftgo maidai buok æra suddost, amas mikkege suddoid oažžot ruottas du vaibmoi, amas Sattan moftge darvetet du su giellases.

Vehaš samidi. Manne di epet doala »Nuorttanaste« viššalcebbu? Jos mi æp doala, de min samegiel blađek heittek boatmest. Daina mi lokkap manga čaba ja

avkalaš muittalusa ješaidæmek gili. Barg-gop ni viššalet doallat daid; dastgo dak læk migjidi avken.

Čali Per Johnsen Tanen.

Lokkesvagest 8—6—1901.

Vela moadde sane sami blađid doalam birra.

Dalle go mon Nuorttanaste alggim olgusdoaimatet, læi must dat jurda, atte daggo bokte avken šaddat ollo sanidi, damlakkai namalassi, atte dieđo oudedet vahaš mastge Samiædnam boaito vuodnačiegaidi ja maidai duoddarčoroj gaski; dastgo mon dittim, atte æi læm galle sabmelaža erinoamašet duodarest, guđek mattek dammađe daro lokkat, atte si darogiel čallagid bokte čuvvgitussi duom ja dan dinga harrai mattek bœsat. Ja vel mæragadinge læk harvak, guđek nuft burist darogiela læk oappam, atte si darogiel blađin ja girjin buore sælve ožžok, vaiko gal ollok dam aiggai bæivalaš sagast darogielast birgijek. Dam loge jakkai, go læm mon jottam juokke čavča, dalve ja giđa Sameædnamest, baikotagaid læm mon šaddam fuobmat, atte hallo dieđo maŋnai læ morra-næme sami gaskast, damditi livči gal vuordemest, atte ollo samek — uccemusad ovta duhat arvo — algašegje doallat daid sami blađid, mak dal læk olgusboattemen. Mi diettep, atte čuvgitus i boađe olbmui alma gaskaomitaga ja alma dam ala bagataga.

Ollok lavvijegje muina arvvalet oudald go mon alggim Nuorttanaste olgusaddet: »Manne don migjidi ovta blađe ik čale?« Mon dai arvalusai bokte hoapotuvvujegjim æmbo ja æmbo dam bargo algatet. Mutto go mon dal oainam, atte golma jakkai æi læk garttam æmbo go 300 doallek, ja vela dainage stuora oasse æi læk maksam, de mon im læk arvsmattujuvvum dam bargost. Dasa vela boatta, atte muttomak vaiddek ja laittek blađe. Muttomak čallek,

atte dast læ ila ollo kristalašvuotta, ærak fast celkkek, atte dasa læ moivvejuvvum okti kristalašvuotta ja maielmalaš dingak. Go dat čallagak læk mu gitti boattam, de læm mon ferttim jurdašet ovta boares mainas ala, mi čuogja navt: »Muttom olmai okti valdi su hæstas ja gandas ja vulgi jottet. Ačče čokkani hæsta čielge ala ja bardne algi vazzet. Muttom olmai bođi sudno oudald ja celki: »Manne don raves ja gievras olmai ridek ja gandak divtak vazzet, gæst rašeb lattok læk.« Gandda čokkani dasto heppuš čielge ala, ja ačče vazzegođi; fast bođi okta olmai sudno oudald, gutte celki: Vuoi hæpan gandda, don, gutte nuorra ja valli læk, ridek ja boares ačak divtak vazzet.« Soai čokki-dæiga dasto gugtog heppuš čielge ala, ja de bođi fast okta sudno vuostai, gutte celki: »Doai læppe vissa garravaimolaš olbmak, go gugtog čokkabætte dam rašes spri alde.« Soai alggiga dasto gugtog vazzet, ja de boatta fast muttom oudald, gutte cælkka: »Vuoi doai go dadde læppe imaš-las olbmak, gugtog vazzebætte ja heppuš laiddebætte. Manne doai æppe ride?«

Dasto celki ačče bardnases: »Dal oainak donge, atte buok olbmui miela mielde i læk vejolaš dakkat. Valddo moai dam dam oappo dast, atte alelassi dakkat dam, mi riehta læ Ibmel oudast ige gæččat olbmui arvalusa bællai!«

Nuft læm maidai monge jurdašam Nuorttanaste sistdoalo harrai. Mu jurda i læk guossege læmaš buok olbmuid miela mielde čallet blađe; mutto mon læm jurdašam, atte juobe soabmasige avken šaddat Nuorttanaste bokte. Im læk vel doaivo massam lokkid ja doallid lassanæme harrai Vela jakam mon garttat 1000 doalle Nuorttanastai. Jos Ibmel adda dærvašvuođa ja ællema, aigom mon boatte jage rajest olgusaddegoattet blađe guovte gærde manost (ovta nr. juokke guovte vakkost). Ovta same ganda læm mon dam giđa valddam lusam; son galgga oapatuvvut

prentet, ja go son burist dam bargoi harjana, de dalle matam davjeb olgusaddet blađe. Dam ganda namma læ Ole Anders Andersen Lavvonjargast, Tanast.

Buok Nuorttanaste lokkedi cælkæm mon vaimolaš dærvuodaid. Lekus min vagjulus alelassi Ibmela muođoi oudast, ja jerrop mi bæivalažat buok dakkamušaidæme siste: »Læmgo mon rakkanam dam maielnest eritvuolget? Lægo mu ællem daggar atte dat čuovggas gierdda?«

Sigerfjorast 23—6—1901.

Olgusadde.

13 bæive ueca vadnasaš siste abe alde.

Sisasaddijuvvum.

Okta nuorra mærra-gandda Bergenest gutte læi muttom franska-skipa »Pyate« mielde balkolažžan. Son čalla Antverpen gavpugest 15 april d. j. atte son læi gafhades garradalke siste abe alde, go skipa raigani. — Muittala Bergen Tid. —

Go mi læimek dærvan joavddam birra «Kap Horn,» de raigani skippa. Dat læi vuostas ided maŋŋelgo dalkke læi bagjelvassam. Mon galggim koaka väketet, ja vulggim vuolas oudarumast viežžat potetosi. Go moai rabasteime luvka de aicaimme atte dobbe læ čacce mæsta gaska dæka ragjai. Dam diediteime kapteini ja son lagedi min gærggadet vadnasid merri luoitte; mutto 2 vadnasa mi oažžumeik laššesen čaccai Mon oktanaga muttom burin ustebinam ja golbma ærak manaimek ueceb vadnas sisa Sturab vadnasa sisa manne 14 olbma. Min vadnasa sisa šadde 16 ueca muoiddo litas dieva vuššum bierggo ja 2 kilo æra borramuš ja 1 ueca konjak-dunkaš maid mi gavnaimek govodæmen čace alde Mutto uubbe vadnas farroi valdde 5 dunka vine, 5 sækka borramušaid, 1 ankar čace ja valjest biergo. Ovta jandur leimak lakkalagaid. Dal aicaimmek ovta skipa ja kapteina goččoi min daina ueca vadnasažžain sukkalet dam skippi. Ja mi sukkaleimek, mutto æp ollem, nu mi lappeteimek sike dam skipa ja

maida min kipparidamek dam nubbe vadnasset Dal læimek vaibbam, æpge vægjam šat sukat ruoktot dasa gost vuolgimek. De rievdaimek duokko deike 12 jandur dam baska siste. Ovta ijast devdoi min vanas čacin 3 gærde ja nube ijast 2 gærde. Mutto Ibmel i dattom min hœvvanet. Dal læi nuft oudolaš, atte alo go vanas dievai de mæra orosti jaska dam bodda go mi čace goaivoimek vadnaset erit, go vanas guorani, de algge fast barok fierat sœmmalakkai go oudal. Ibmel lækus maidnujuvvum, mi gagjujuvvuimek almage, 13 bave gillamušai maŋŋel gavdnai min okta engelas skipa — 900 mila ædnamest erit — maielme abe alde. Min skipa vuojoi 1 dimo maŋŋel go mi lavkimek erit. Go mi bæsaimek engelas oblmaid dæka ala, de æp šat bissom čuožžot. Dat skipa fievrredi min Antverpen gavpugi, Hollandi Dam skipa olmain ožžom mon biktasid ja juoida cera. Daro konsul læ hui buorre olmai, son læ valddam mu lusas, ja aigo skappot mudnji matkeruđa ruoktot, jos mon dam sidam daihe datom vuolget Kardiff gavpugi oecat balvvalus saje. Dat nuorra gandda čalla æreb buok. Son læ dærvas ja virkoi, ige oro læme mikkege alvatesvuotta daihe argodak fattim su dom ækkedes færram siste.

Muttom darogiel avisast.

Loga dam!

Dam nubbe bittas dam nmmarest, da odđa vaivaš laga birra læ prentejuvvum moadde sane fæilla. 4ad linjast vuollen bajas čuožžo: »gutte i læk gædnegas su æletet.« Dast galgga čuožžot: »gutte læ gædnegas su æletet,«

Olmušlokkolæ:

Ruošaædnamest 106,200,000 [febr 1897]. Ovtastattujuvvum statain Amerikast 76,390,000 (juni 1909). Tysklandast 56,345,000 (december 1900). Japanest 43,760,000 [december 1898]. Storbritania & Irlandda 40,910,000 (gæssed 1901). Frankrika 38,

745,000 (gæsset 1898). Italiast. 31.575,000 (gæsset 1898). Østerikast 25,436,000 (gæsset 1898). Ungarast 18, 850,000 (gæsset 1898). Hollandast 5,100,000[gæsset 1898). Ruotarikast 5,063,000 (gæsset 1900). Sveit-sast 3,327,000 (gæsset 1900). Dammarkost 2,256,000 (febr. 1895]. Norgast 2,131,000 (decbr. 1900).

Kina

Muittaluvvu atte muttom baikest Kinast læ asatuvvum okta særvve, man barggo galgga læt doarradallat kristalažai. I læk dietto goas Kinast jaskadvuotta ollaset sadda.

Okta duolva nisson

bođi su vel duolvasæbbo manaines doaktar lusa mannel go doavter vahaš aige læi iskadam mana, celki-son stuora duođalašvuođain: «Manna gilla čaccevailest»

Vuoi doaktaražžan maid galgam mon dakkat, vai mu manna dærvasmuaši? jær-rali ædne. »Don galgak bassat su,» vastedi doavter, «ja bassat manna vel buristge, de gaida davdda oktanaga duolvain.»

»Bassat, vai bassat,» čuorvoi ædne vašin, mutto maid galgam mon æmbo dakkat? «Don galgak maidai ješječak bassat vastedi nubbe.»

Sami miššionhistoria.

Dr. E. J. Ekman miššionhistoria mielde.

Lassi oudeb nummari.

Mannel go von Westen læi dam ođđa ammatasast loaidastam, vulgi son dam 29-ad bæive mai manost jottet Finmarkoi iskadet. Su mielde læiga guokta oskolaš papa, Kjeld Stub ja Jens Bloch. Dam mannemussi čali hisma Krog ja varri su vuolggemest. Mutto Bleh vastedi: »Mon aigom Finmarkoi vuolggat ja buok vuoinja ja rubmaš navcaidam adnet dai vaivan olbmui særvest, vaiko vel buok Bærgalagak Helvetes vuostaičužosegje.»

Von Westen borjasti Čaccesulloi, dob-

be gavdnai son Isak Olsena. Son čoki samid Čaccesullo birrasin ja Vajagest, sarnoi singuin sielo bestujume birra ja muittali sigjidi, man dat læi boastot æppeibmelid balvvalet Son jođi ollo baiken, gost samek legje, ja birra buok sardnedi son evangelium ja almoti samede sin værreoapo. Su skipparides guđi son Nuorttafinmarkoi Stuba ja Blocha Væstafinmarkoi. Soai bargaiga oskaldasak sami gaskast Kristusa evangelium sardnedemin gidda jabmin ragjai.

Mannel go von Westen dam ræisost maidai læi oappalam Nordlanda, bođi son ruoktot Troandemi dam 5ad bæive november manost 1716, ja su mielde legje dalle Isak Olsen ja guokta nuorra same ganda, guđek galgaiga oapatuvvut Troandem miššionskuvlast. Dam ræiso mannel čali von Westen miššiona oavveolbmaidi Kjøbenhavnast navt:

»Hærra adna vuoto mæsta birra buok Di saddašidek jabmet ilost, jos di boadašidek diettet, man ollo sieloid di lepet gagjom, man ollo sardnedegjid di lepet bajsboktam, man ollo vaimoid di lepet rappain aivestassi daggo bokte, atte di lepet olgussaddim evangelistalažaid. Ja lekek dal dieva dorvost; Bigjek din doivodek Hærrai, gutte alelassi læ čajetam digjidi stuora dingaid; son galgga farga digjidi čajetet vel stuoreb dingaid; engelak nigjek vuolas ja bajas olbmu barne raiddarasa alde.»

Æreb miššionskuvlla asatuvvui dam jage 1717 okta sami seminarium Troandemest. Von Westen læi dam skuvlašt religion oapatægje, ja Isak Olsen fast oapati samegiela. September manost nubbe jage læi dat seminarium ollaset bargost, 6 nuorra ganda legje juo boattam dam skuvlai — 4 sabmelaža ja 2 dača.

Dam 14ad bæive juni manost 1718 vulgi fast von Westen jottet Finmarkoi, son valdi mieldes dam ouddal namatuvvum 2 same ganda. Son dal iskadi daid miššionstationaid, mak legje rakkaduvvum,

asati ođđa stationaid ja mærredi, atte ođđa girkok galgge bajasrakaduvvut ja duogo dago galgge skuyl-olbmak bigjujuvvut oapatam bargoi. Maidai dam jottemmokkest finai son Nordlandast, ja vaiko gal dat jottem dalve-aige læi ovtastattujuvvum ollo vagjegvuodaiguim, vajaldatti son almage buok, dam ilo diti, maid son dovdai, go son oini daid stuora vuotoid evangelium bokte manga sajest. Son ješ dam birra cælkka: «Miššiona læ dal nuft nanosmuvvam, atte jos mon vel fertinge rubmašam alde mærkai guoddet dam čoaska, gærra dalve maŋnel, de vissa maidai dak sielok, gæid mon oopategjim guddek Kristusa famo mærkaid.»

Dam miššionræso birra čali son dam 26ad januar 1719 miššiona oudastolbmaidi navt:

»Dat buok stuoremus vaimo avvo læi must sami lutte Finmarkost. Mon sin oopategjim, gæččalegjim ja jedđijegjim; ja dat læi mudnji lieggos oaidnet, atte gostikkenessi sabmelaš læi ja jodi, læi sust davjemusad ǵirje ocast lbmel njalmest ja Kristus særvveguoibmen. Sabmelažak čajetegje stuora halo Hærra sadnai, buorek šadok bargost botte oidnusi, ja si buokak gite vaimolažat gonagasa nuftgo maidai æraid, dam oudastmorraš oudast, mi sin sieloi bestujume diti læi adnujuvvum. Dam ænemus aige adnim mon sin nannet, guddek čovddujuvvujegje 2 jage dast ouddal Bergalaga lakkin, ja dasto šaddai mu illo ollesen, go mon gavdnim, atte ænas oasse daina ain giddadole dam kristalaš oskost.»

Dam su muittalusastes valddaladda son, moft dat nuftgoččujuvvum »kristalaš« dačak sin ibmelinættom ællemæsek bokte hettetusaid bigje miššiona ouddi. Erinoamaš vahaglažat dugjoi buollevine-gavppe. Vel papakge dam gavpe adne, ja buollevinegavppevistek legje rakaduvvum girkoi balddi, gost dat fastemus ællem oidnujuvvui. Buollevine gavpašægjek gæččalegje sin viekes fillijægje sagai bokte dajotet ja fillet sabmelas rieboid dam værre oaivveli,

atte buollevine navdašæbme læi basutuvvum lbmelest, ja son læi goččom dam navdašet. Samedi celkkujuvvui: »Jos don ik juga burist buollevine, de don ik læk nuft buorre go dača, ja jos don dam ik nagad oastet de don læk hæjos olmai; don læk vissa ceppeibmelidi oaffaruššam, go don læk gilddujuvvum jukkamest; čajet dal, atte don læk buorre kristalaš ja juga.«

Von Westen, gutte oini buollevine garrodusa, erinoamašet daggo bokte, atte dat hettetussan šaddai miššioni, čuožželi famolažat buollevinegavpe vuostai. Son celki: »Jos lbmel adda mudnji ællema, fertim mon cuokas-časket dam Baal-Peor, jos vel fertinge gonagas lusa vuolget væččera viežžat dasa.« Agjani almage gukka ouddalgo daggar gonagaslaš goččom bođi, mi buollevinegavpe uccedi.

Su 3ad miššionræiso dagai von Westen dam jage 1722. Son dalle jodi oarje samid čača — Tromsa rajest madas guvlu. Son gavnai dobbe stuoreb daiddematomvuoda ja bakenvuoda go Finmarkost, dam ræisomaŋnel čalla son: Buok samek, guddek assek Tromsa rajest Troandem ragjai læk daggar hirbmus sævdnjadasast, atte illa guđege olbmui lutte sævdnjadvuotta nu stuores gavdnu. Mon im lifči dam jakkam, jos mon im lifči ješ čalmidanguime oaidnam ja beljidanguime gullam.»

Lassi boatte nummarest.

Telegramak muittalek,

atte 4 belgialaš miššionæra læk gieskad sorbmejuvvum Kinast.

„Nuorttanaste“

matta dinggujuvvut juokke poastarappe bokte ja maksa ovta kruvna jakkodagast.

Bladde olgusboatta ovta gærde juokke manost.

»Nuorttanaste« čalle, prentejægje ja olgusdoaimatægje læ G. F. Lund Sigerfjord, Vesteraalen.